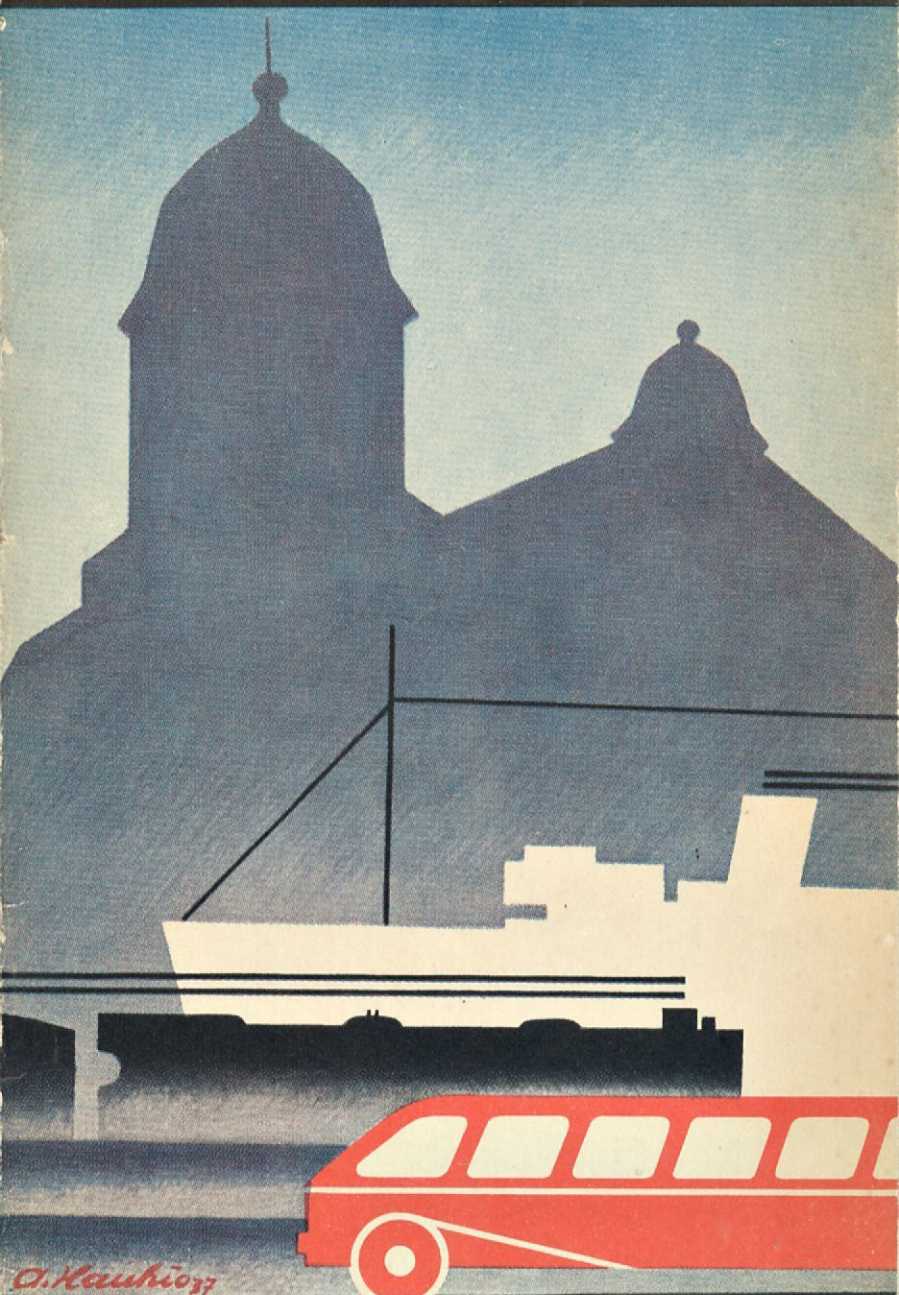

VIIPURI

O. Haubio 37

Julkaissut
Viipurin kaupungin Reikelylautakunta

Väljaandja:
Viipuri linna Turismiosakond

Utgiven av
Viborgs stads Exkursionsnämnd

Publisher:
The Travelling Committee of the
Town of Viipuri

Herausgeber:
Reisekomitee der Stadt Viipuri

Publié par
le Comité d' Excursions de la
ville de Viipuri

Eldonanto:
Urba Ekskurskomitato de Viipuri

Vanha tuomiokirkko

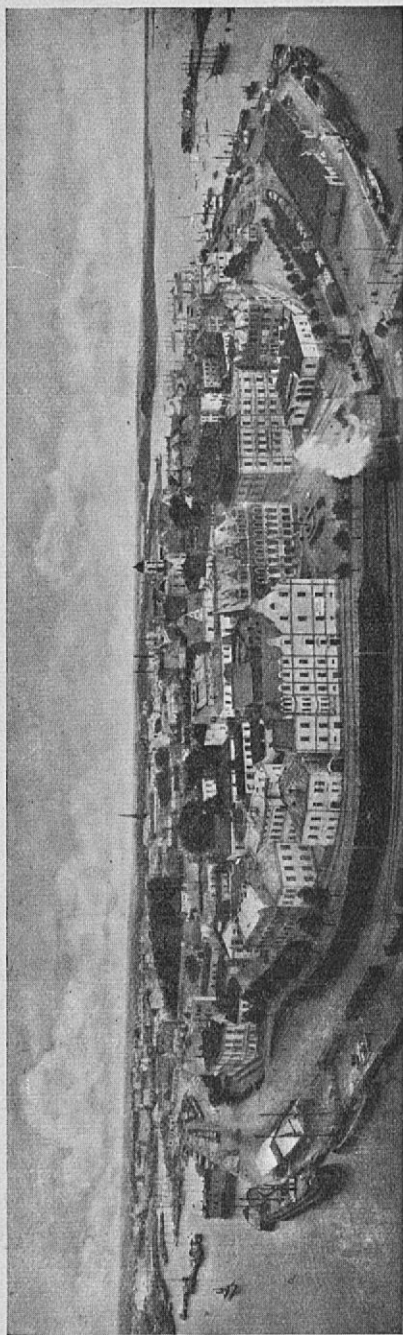
Valok. Pietinen

VIIPURI

KAKSI TEKIJÄÄ, maantieteellinen asema ja historian kulku, ovat Viipurista lähinnä luoneet sen, mitä se nyt on: Suomen toiseksi suurimman kaupungin sekä Itä-Suomen kaupan, merenkulun ja sivistyselämän keskuksen. Suureksi osaksi näiden samojen tekijäin ansiosta on se viime aikoina muodostunut myös matkailuliikenteen yhä tärkeämmäksi solmukohdaksi tahollaan.

Suomenlahden koillispohjukassa ja sisämaahan johtavan, tärkeän vesiväylän suulla sijaiten on Viipuri

ITÄ-SUOMEN LUONNOLLINEN, MERELLINEN PORTTI. Ammoisina aikoina johti sen kautta myös eräs lännen ja idän välisistä, vilkkaimmin käytetyistä luonnonreiteistä. Tätä halliten joutui paikkakunta varhain myös historian lehdille.

Viipuri linnan tornista nähtynä

Etualalla vanha kaupunginosa niemellä, vasemmalla Pohjoissatama,
oikealla Eteläsatama

Viipurin linna

Valok. Helios

NYKYISIN on Viipuri rautateiden ja kymmenien autolinjojen yhtymäkohta. Kaupungin satamiin tuovat suuret linjalaiivat tervehdyksensä sekä läheisistä maista että kaukaisten valtamerien takaa. Niihin päättyy laajat sisämaan järviolueet mereen yhdistävä, vilkasliikenteinen Saimaan kanava, ja ulkosataman, Uuraan puutavarainvienti on Euroopan suurin. Parhaillaan suunnitellaan Viipuriin myös säännöllistä lentoyhteyttä.

Voidaankin täydellä syyllä sanoa, että Itä-Suomessa matkallevan on "vaikea päästä Viipurin ohii", — kaupunki kun on kaikkien tärkeimpien reittien varrella tahi suorastaan niiden lähtökohtana. — Mutta tämä pysähdyspaikka on myös sinänsä matkailijoille tutustumisen arvoinen.

VIIPURI ON VANHA KAUPUNKI. Se on nähnyt jo yli kuuden vuosisadan milloin myrskyisemmät, milloin leppeämmät vaiheet. Mutta samalla

VIIPURI ON MODERNI KAUPUNKI. Se seuraa virkeästi ja monipuolisesti nykyhetken kehityksen vaatimuksia, sulattaen itseensä nopeasti ja vaivattomasti sen käyttökelpoisen uuden,

Rautatieasema

Valok. I. Raekallio

Taidemuseo ja -koulu

Valok. Pietinen

mitä eteenpäin lennähtävä aika sille kulloinkin tarjoaa. Voi-daankin täydellä syyllä sanoa, että

VIIPURI ON KAUPUNKI, JOSSA VUOSISADAT YHTY-VÄT. Se on säilyttänyt muistoja kaikilta eri vaihekausiltaan. Ja tämä erikoisluonteensa luo sille viehättävyyttä, joka on omiaan vetämään puoleensa.

LISÄKSI ON ITSE LUONTO ollut Viipurille antelias, kehystäen kaupungin välkkyvin vesin ja tummin metsin sekä lahjoittaen sille avaranäköalaiset kohokohdat ja kauneudestaan tunnetut ympäristöt.

VIIPURI ON VIERAANVARAINEN. Se ottaa tulijan lä-heltä ja kaukaa yhtä avosylin vastaan. Ja kävijäin yleinen ko-kemus on, että vieras tässä kaupungissa viihtyy, on kuin koto-naan. Tähän miellyttävään seikkaan on karjalaisen kansan-luonteen välittömyydellä ja satamakaupungin vilkkaudella osansa.

HYVÄT HOTELLIT JA RAVINTOLAT tarjoavat matkaili-jalle Viipurissa palveluaan. Laajat, kauniit puistot suovat kesäi-sinä hellepäivinä vilpoista varjoaan ja tarjoavat myös viehättä-viä näköaloja. Vihreän seppeleen tavoin ympäröivät ne kau-punkia ja muodostavat sen keskustaan suositut keitaansa. Rai-tiotiet, linja-autot sekä kaikkialla saatavissa olevat vuokra-autot, jopa "vanhan Viipurin" ajoista muistuttavat kodikkaat

Kaupungin kirjasto

Valok. Welin

pika-ajuritkin kuljettavat riiden palvelua toivovan matkaajan, minne hän kulloinkin haluaa.

EHKÄ OLETTE AIKONUT KÄVAISTA VIIPURISSA tahi joudutte kaupungissa sen kautta matkustaessanne ainakin hetkiseksi pysähtymään. Silloin on varmaan tuttavuus tässä jo ennakolta tervetullut. Varsinainen tutustuminen sujuu täten vaittomammin.

SALLINETTE SIIS PIKAISEN ESITTELYN. Pinnallisen vain. Pienen ennakkokuvan. — "Hyvän päivän".

RAHTUNEN HISTORIAA on tällöin alkajaisiksi välttämätön. Sen valossahan vieras vasta pääsee lähelle vanhan Viipurin luonnetta ja sydäntä.

Meidän on näin ollen hypähdettävä ainakin vuosituhat ajassa taapäin. Jo noina ammoisina aikoina oli silloista merkittävää vesitietä hallinnut Viipurin tienoo muodostunut strategisesti ja kaupallisesti tärkeäksi. Seudulla lienee ollut pakannallinen kauppakyläkin maalinnoineen.

Viipurin varsinainen historia alkaa vuosiluvusta 1293. Tällöin näet purjehti Ruotsin marski Torkkeli Knuutinpoika ristiratkilaivastoineen Suomenlahden itävesille, valloitti silloisen Karjalan ja perusti "vahvuudessa voittamattoman" Viipurin linnan. Tämän Ruotsin vallan ja länsimaisuuden jämerän etu-

Maakunta-arkisto

Valok. Pietinen

varustuksen keskiaikaiset vaiheet kertovat sitten monen monista piirityksistä, jotka eivät sitä kuitenkaan voineet murtaa. Suotta ei todennutkaan keskiaikainen kronikka: Moscorum busta Viburgum (= Viipuri on moskovaalaisten hauta).

Viipurin keskiaikaisista linnanisännistä olivat monet niin mahtavia ja itsenäisiä ritareja, että heidän lääninsä usein suorastaan muodosti "valtakunnan valtakunnassa". He ryhtyivät omin päin sotatoimiinkin, solmivat rauhoja ja harjoittivat muutenkin mitä laajakantoisinta suurpolitiikkaa. Linnanhovissa vietettiin myös ajottain niin loisteliasta elämää, että ylimysnuorukaisia Ruotsin kuuluisimmista suvuista lähetettiin sinne hienoja tapoja oppimaan. Astuipa muuan Viipurin valtijaista kuninkaanistuimellekin. Myös kaupunki ja sen kauppa kukoisti, ollen Viipuri vilkkaassa yhteydessä m.m. Itä- ja Pohjanmeren Hansasatamien kanssa.

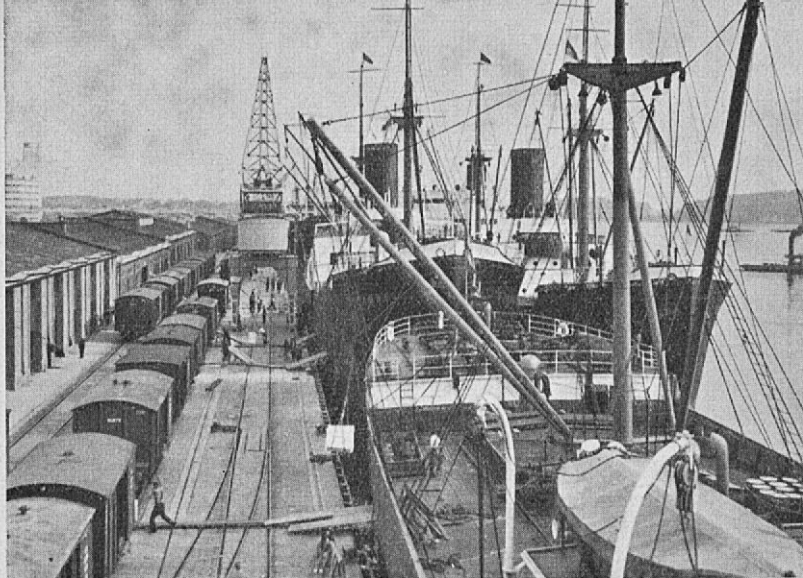
Mutta tätä loistoaikaa seurasivat vuorostaan toiset vaiheet. Uuden ajan alussa hallitsivat Viipuria jo käskynhaltijat, ja v.

Vasemmalla
Tuomiokirkko

Oikealla
Agricolan patsas

Valok. J. Raekallio

Satama

Valok. Helios

1710 joutui se pitkällisen, tuhoisan piirityksen jälkeen Pietari Suuren käsiin. Venäjänvallan alaisen Viipurin kaupunkikuvaan antoi varsinkin Katariina II:n hallituskausi oman, meidän päiviimme säilyneen osuutensa.

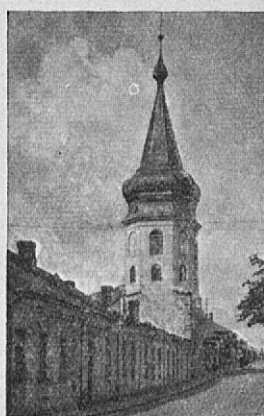
Sen jälkeen jatkui kaupungin kehitys nopeammassa tahdissa vasta 1800-luvun jälkipuoliskolla, jolloin m.m. Saimaan kanavan avaaminen (1856) ja Riihimäen—Pietarin radan valmistuminen (1870) antoivat sille osaltaan sysäyksiä ja nykyinen liikekeskus alkoi hahmottua. Viimeiset — varsinkin Suomen itsenäistymisen jälkeiset — vuosikymmenet ovat Viipurille merkinneet jatkuvaa kasvua ja uudenaikaistumista. Nykyisin on kaupungissa n. 84,000 asukasta.

TÄMÄN PÄIVÄN VIIPURIN KAUPUNKIKUVA on viehättävä yhdistelmä vanhaa ja uutta. Nopeasti kasvaneen ja laajentuneen kaupungin sydämeen on jäänyt kodikas palanen sitä *vanhaa Viipuria*, jonka vaiheet yli kuuden vuosisadan varrella samalla ovat olleet maan kohtaloita.

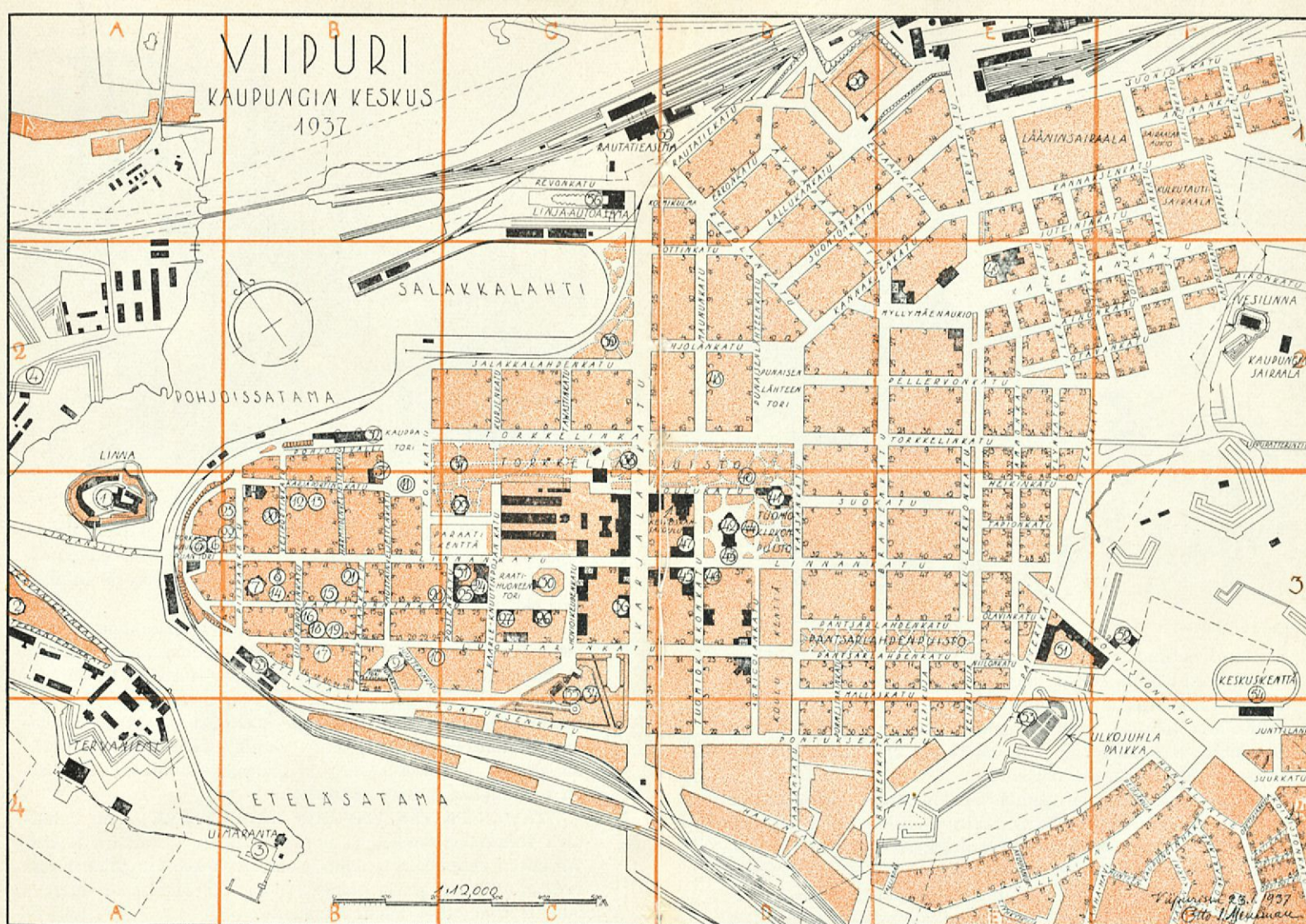
Vasemmalla
Pyöreä Tornin

Valok. I. Raekallio

Oikealla kellotapuli,
ent. Raadintorni

Valok. Th. Nyblin

Nähtävyyksiä ja yleisiä rakennuksia

(Kirjaimet ja numerot nimien jäljessä viittaavat vastaavaan hakemistoruutuun kartalla)

1. Viipurin linna A3	12. Karjaportink. 5 vanha piharak. B3	26. Hovioikeus C3	42. Uusi tuomiokirkko D3
2. Maakunta-arkisto A3	13. » 7 » » »	27. Hovioik. presidentin talo C3	43. Mikael Agricolan patsas D3
3. Tervaniemen uimaranta B4	14. Vahtitornink. 8 » » »	28. Tuomiokapituli ja piispan as. B3	44. Sankaripatsas D3
4. P. Annan linnoitukset A2	15. » 12 » » »	29. Saksal.-Ruotsal. kirkko C3	45. Lääninhallitus D3
5. Torkkeli Knuutinpojan muisto-patsas A3	16. Uudenportink. 5 » » »	30. Kreikkalaiskatol. tuomiokirkko C3	46. Maaherran talo D3
6. Viipurin museo A3	17. Luostarink. 7 » » »	31. Vanha paloasema C3	47. Postitalo D3
7. Vanha tuomiokirkko (Agricolan kirkko) B3	18. » 8 » » »	32. Kauppahalli B2	48. Seurakuntatalo D2
8. Edellisen kellotorni B3	19. » 10 » » »	33. Tullikamari B3	49. Pääpaloasema E2
9. Entinen Mustainveljesten luostari-kirkko (nyk. maaseurakunnan) B3	20. P. Hyacinthuksen kirkko (room. katol.) B3	34. Panssarilahden bastioni C3	50. P. Eliaankirkko (kreikkal. kat.) D1
10. Edellisen kellotorni (ent Raadin torni, vanha muurin osa) B3	21. Pamppalank. 12, keskiaik. rak. B3	35. Taidemuseo C3	51. Ammattikoulu E3
11. Pyöreä Torni B3	22. Piispank. 12, » » » »	36. Lennätinkonttori, valtion puh. C3	52. Teollisuus- ja sahateollisuuskoulu F3
	23. » 16, » » » »	37. Suihkukaivo patsaineen C2	53. Ulkojuhlapaikka E4
	24. Nykyinen raatihuone C3	38. »Metsänpoika», patsas C2	54. Keskuskenttä F3-4
	25. Teatteri C3	39. »Kalapoika» » C2	55. Rautatieasema C1-D1
		40. Hirvipatsas D2-3	56. Linja-autoasema C1
		41. Kaupungin kirjasto D3	57. Poliisilaitos B2-3

Kauppatori

Valok. Pietinen

Valok. Helios

Juuri vanha kaupunginosa onkin Viipurin väkevin viehätysvoima. Sen äärellä kohoaa pienellä saarellaan Karjalan iäkäs lukko, muistorikas linna, jonka suojissa isänmaan puolustajat nytkin ovat isäntiä. Se ei kuitenkaan suinkaan sulje porttiaan matkailijoilta, jotka tuhansittain käyvätkin ihailemassa sen tornista avautuvaa komeata näköalaa.

Vastapäätä linnaa on vanhan kaupunginosan niemi monine mielenkiintoisine, historiallisine rakennuksineen, joista ensinnä huomiotamme herättää entisen raatihuoneen paikalla sijaitseva *historiallinen museo* ja sen edustalla linnan perustajan *Torkkeli Knuutinpojan muistopatsas*. Vanhassa kaupunginosassa tuntuivat hiljaiset, kapeat kadut kuiskivan vuosisataisia tarinoitaan ja "löytöretkelle" lähtenyt joutuu niiden varrella milloin 1700-luvun muistojen piiriin, milloin tapaa itse keski-ajan. Vierasta

Munkkitorin kulmaus

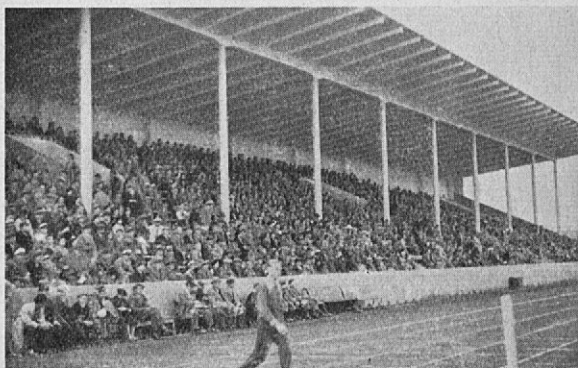
Valok. Th. Nyblin

Tervaniemen uimaranta

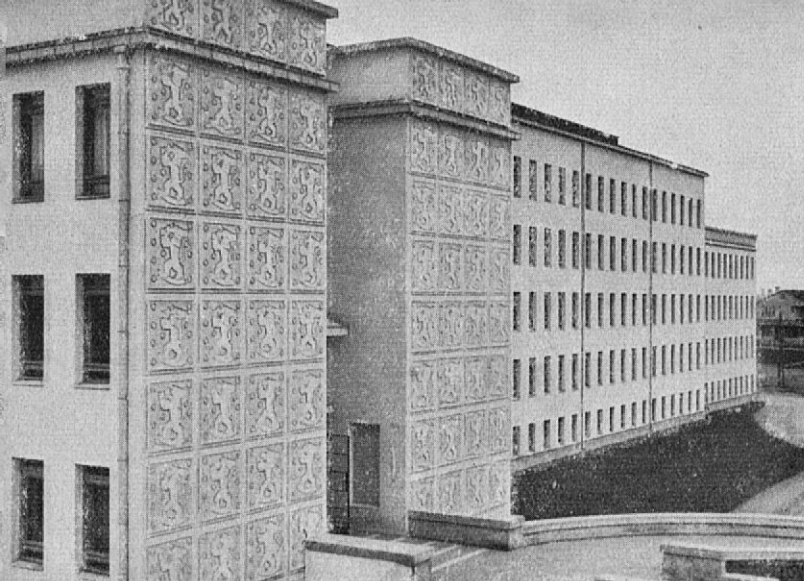
Valok. Helios

tervehtii muinainen *tuomiokirkko* kaunispiirteisine kellotorneineen tahi temppeli, joka aikoinaan on ollut *dominikaaniluostarin* pyhättönä. Vanhan patriisitalon yksinkertaisen arvokas julkisivu tuo tervehdyksen vuosisatain takaa. Ja pihojen kätköistä löytyy nykyaikaisten kivimuurien lystikkäänä vastakohtana talopahasia, joiden ulkomuoto juoruaa niiden eläneen myrskyisää keskiaikaakin. Kierroksen varrella voi levähtää ravintolassa, jonka arkkitehdin taitoisa käsi on loihtinut monet verileikit nähneeseen, vanhaan *Pyöreän Tornin* linnakkeeseen ja jonka seinällä maalaukset yhtä hauskaasti kuin havainnollisestikin kertovat Viipurin vaihtelevista vaiheista. Ja kun retkeilijä sitten pysähtyy vanhaa kaupunginosaa meren puolelta reunustavalle, korkealle pengermälle, 20:nneen vuosisadan kuumeista satamahyörinää ja sen taustana avautuvaa kaunista näköalaa

Keskuskentän katsomoa

Valok. SVO

Sotilassairaala

ihaillemaan, on syytä muistaa, että nytkin seistaan historiallisella — vanhan kaupunginmuurin — kamaralla. Läheinen *Pantsarlahden bastioni* sen pian ilmaiseekin. Mutta sen laelle kohonnut arkkitehti Ullbergin luoma uudenaikainen *taidemuseo*, samoin kuin tyylikäs saman arkkitehdin suunnittelema *maakunta-arkistokin* linnaa vastapäätä, tuo jo samassa hetkessä jälleen todisteensa nuortuvasta Viipurista. Ja siitä kertovat myös satamaan kohonneet mittavat, uusasialliset mylly- ja varastotalot sekä sähkönosturien omaa musiikkiaan soittava rivistö.

Me silmäilemmekin sitten vielä myös vilkasliikenteistä *uutta Viipuria*, jonka pääkadut vieraalle havainnollistavat maan toiseksi huomattavimman *kauppakaupungin*. Upeita liikepalatseja, pankkitaloja, näyteakkunain silmäruokaa. Ehkä pistäydymme katsomassa arkkitehti Alvar Aallon luomaa *uutta kirjastotaloa*, oikeata arkkitehtonista ihmettä. Tahi tutustumme johonkin muuhun tekniikan ja maun viimeistä sanaa edustavaan rakennukseen tahi laitokseen, jollaisina mainittakoot esim. Viipurin uudenaikaiset sairaalat ja koulut.

*Kaupungin]
sairaloita ja vesitorni
Valok. Helios*

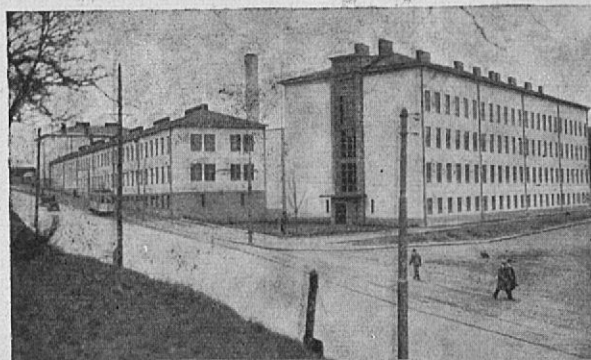

Teollisuus- ja Sahateollisuuskoulu

Valok. K. V. Miettinen

Aivan keskustassa tapaamme mitoiltaan sekä vehmaudessaan harvinaisen *Torkkelin puiston* pitkine, komeine lehmuskujineen, kukkaisrunsauksineen, kuvapatsaineen ja suihkulähtelineen. Vehreyden keskellä pilkottavasta pengermäravintolasta *Espilästä* kantautuvat houkuttelevina soiton sävelet. Puiston päiden vaiheilla avautuvilla toreilla taas levittäytyy värikäs kansanelämä luonteenomaisine tyyppineen aito-karjalaisen eloisana.

Eikä meidän tarvitse lepopaikkoja valitessamme suinkaan olla vain edellämainitun, keskeisen kosteikon varassa. Viipurin koristeena on — kuten jo kerrottiin — kesäisin *runsaasti vehreyttä*. Voimme esim. pistäytyä *Papulan* vuoriseen luonnonpuistoon, mistä avautuu komea näköala yli kaupungin ja vesistömaiseman. Täälläkin on suosittu ravintola — matkailijayhdistyksen paikallisosaston rakennuttama —, jonka parvekkeilta varsinkin auringonlasku tarjoaa unohtumattoman kauniin näyn. Ja sittenhän Viipurilla vielä on suorastaan maailmanmaineen saavuttanut puistokuuluisuutensa, vanha *Monrepos*, jota varten

Ammattikoulu

|Valok. I. Raekallio

Eteläsatama

Valok. Pietinen

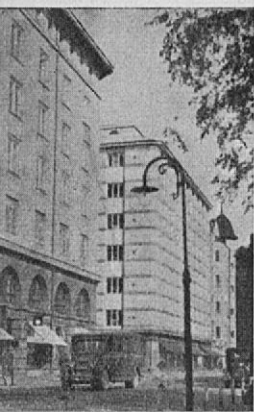
on varattava puoli päivää, jos mieli kaikkiin sen viehättäviin nähtävyyksiin tutustua.

Viipurista kertoessamme ei meidän sovi unhottaa sen *taideharrastuksiakaan*. Kaupungissa toimii yli 100-vuotias teatteri, sillä on vanhoille valleille rakennettu, erikoislaatuinen ulkoilmateatterinsa, orkesterinsa, kaksi musiikkiopistoa ja taidekoulu. Kymmenet kuorot ylläpitävät myös osaltaan Viipurin mainetta "laulavan Karjalan" pääkaupunkina.

Urheiluharrastuksistaan on Viipuri maan kuulu. Täällä toimii joukko huomattavia urheiluseuroja, joista monilla on omat talonsa harjoitushuoneustoineen. Kaupungin suuri urheilukeskus stadioineen on jo hyvällä alulla ja toimeenpannaan sen ruohokentällä kesäisin jännittäviä kilpailuja. Talvisin taas ovat jääpallo-ottelut viipurilaisten mieliurheiluna.

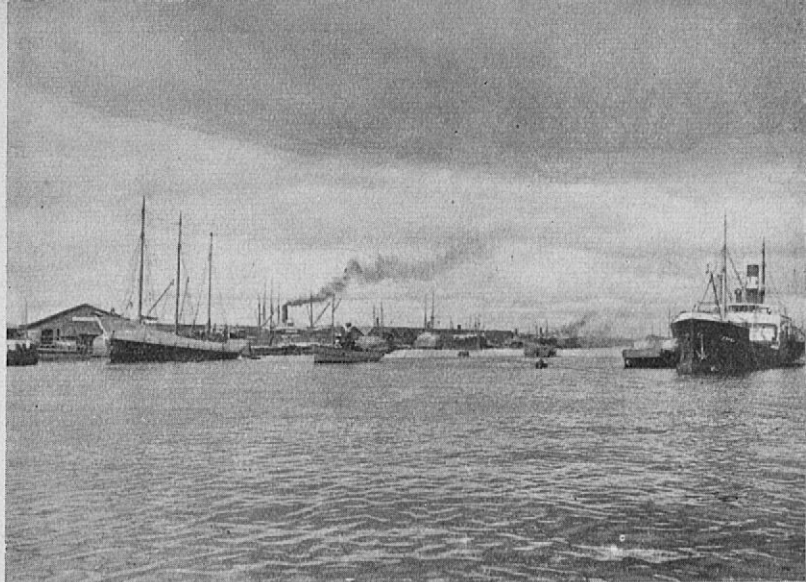
*

Edelläesittämämme pikaiset ja pinnalliset maininnatkin riittänevät osottamaan, että Viipuri on vierailleen ystävällinen

Vasemmalla
Uusinta Viipuria
Valok. I. Raekallio

Oikealla
Tanhuvaara
Valok. SVO

Ulkosatama Uuras

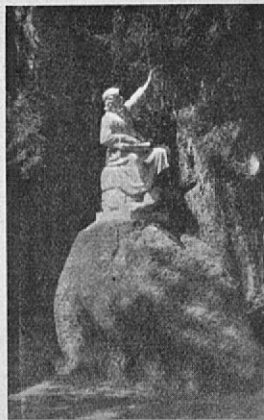
Valok. Th. Nyblin

kaupunki. Mutta, kuten jo alussa mainittiin, on se myös itsessään mielenkiintoinen matkailunähtävyys, sekä ennen kaikkea portti Itä-Suomen merkittävimmille matkailureiteille. Sen mitavalta, graniittijulkisivuiselta *rautatieasemalta* vievät junat kesäpäivittäin turistijoukkoja *Imatralle* (*Vallinkoskelle*), *Savonlinnaan* (*Punkaharjulle*), *Sortavalaan* (*Valamoon*), *Kolille*, *Terijoelle* ja monille muille turistimielessä huomionarvoisille paikkakunnille. Pohjoismaiden ehkä uudenaikaisimmalta *linja-autoasemalta* taas kiidättävät "maantiejunat" matkailijan, paitsi edellämainittuihin matkailupaikkoihin, idylliseen *Lappeenrantaan* kylpylaitoksineen, *Kannaksen* hiekkarannoille (*Terijoelle*, *Kuokkalaan*), *Vuoksen* ja *Suvannon* kauniiden maisemien piiriin ja *Laatokan* merellisen järven tuttavuuteen luostarikäynteineen (*Konevitsa*). Viipuri sijaitsee myös vain 2½ tunnin rautatietien matkan päässä mielenkiintoisesta *itärajasta*.

Luonnonihana *Saimaan kanava*, jonka ensimmäisille sulkuporteille *Juustilaan* on laivalla tunnin ja linja-autoilla puolen

Vasemmalla
Monrepon puistosta
Valok. I. Raekallio

Oikealla
Väinämöinen,
Monrepos
Valok. Adam

Papulan paviljonki

Valok. Adam

tunnin matka, *Uuraan suuri ulkosatama* puutavarain lastauskatsamon, läheiset *Hiekkasaaren* ja *Mäntysaaren* merikylpylät sekä *Koivisto* kasinoinen, ovat — joitakin mainitaksemme — Viipurin lähimmän ympäristön retkeilypaikkoja.

Suosittelavista lyhyemmistä ja pitemmistä reiteistä ei siis suinkaan ole puutetta. Valinta vain saattaa joskus käydä vaikeaksi. Mutta tällaisessa tapauksessa, ja muutenkin — on matkailijan auliina apuna *Suomen Matkailijayhdistyksen paikallisosaston neuvonantotoimisto* rautatieaseman alahallissa, puh. 34 20. Myös kaupungin *retkeilylautakunta*, jonka sihteerinä ja retkeilyasiamiehenä paikkakunnalla toimii opettaja *J. Sarvi*, puh. 15 62, tekee parhaansa erikoisesti retkikuntien Viipurivierailujen ja retkeilyjen järjestämiseksi.

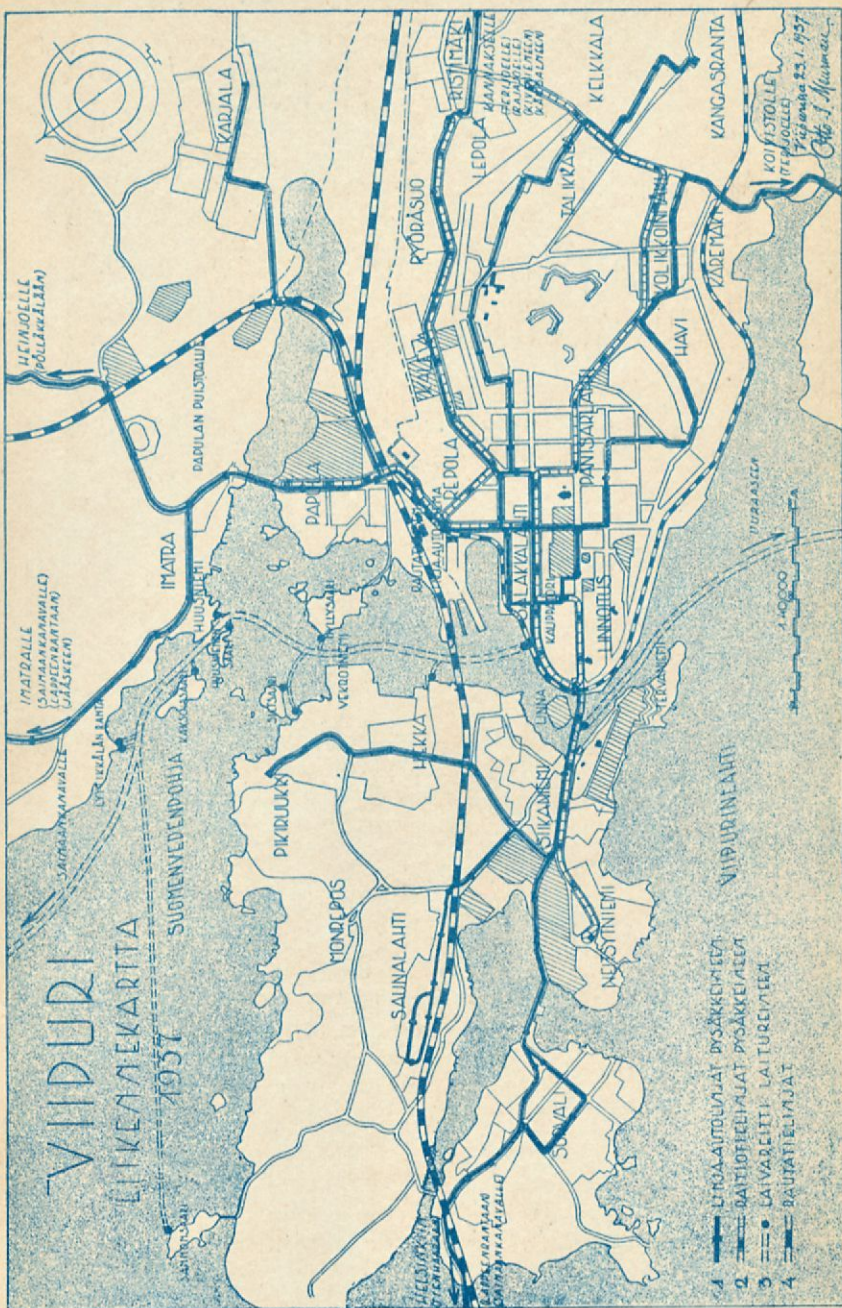
Suureksi hyödyksi jokaiselle Viipurissa käyvälle matkailijalle on kaupungin retkeilylautakunnan usealla kielellä julkaisema *Viipuri-opas*, joka huokeahintaisena on saatavissa edellämäintusta neuvonantotoimistosta, kaupungin kirjakaupoista, rautatiekirjakaupan myymälästä asemalla j.n.e. ja jossa lyhyesti, mutta selkkaperäisesti esitellään kaupungin nähtävyydet sekä annetaan monenlaatuksia käytännöllisiä neuvoja.

Lopuksi, hyvä lukija, toivotamme Teidät vain sydämellisesti tervetulleeksi Viipuriin. "Hyvän päivän" tuttavuushan on jo solmittu. Tulkaa sitä lujittamaan. Tulkaa tutustumaan lähemmin

vanhaan, vierasvaraiseen Viipuriin,
nuoreen, vilkkaaseen Viipuriin,
muistojen ja puistojen Viipuriin,

TULKAA KAUPUNKIIN, JOSSA VUOSISADAT YHTYVÄT.

VIIDURI
LIINEAKKARITA
1957

SUOMI

